

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 17.3.2020

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit

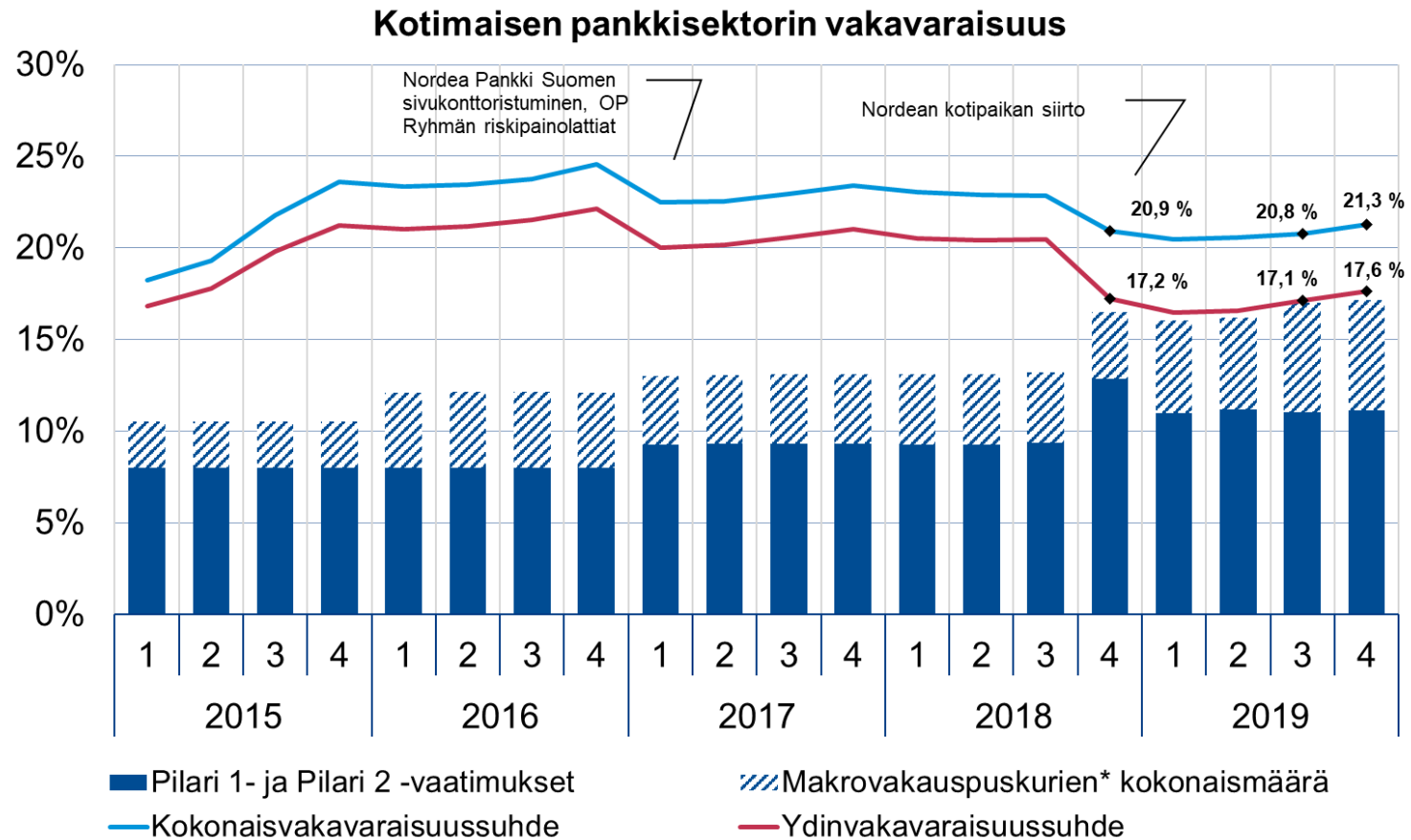
Lehdistötilaisuus 17.3.2020

- Suomen finanssisektorin tila ja riskit
- Koronaviruksen vaikutuksia finanssisektorille
- Kulutusluottojen myöntämiskäytännöt
- Rahanpesun riskiarvio
- Kestävyyseriskit finanssisektorilla: uusi sääntely ja Finanssivalvonnan rooli

Suomen finanssisektorin tila ja riskit

Pankkisektorin häiriönsietokyky eurooppalaista keskitasoa vahvempi (Q4/2019)

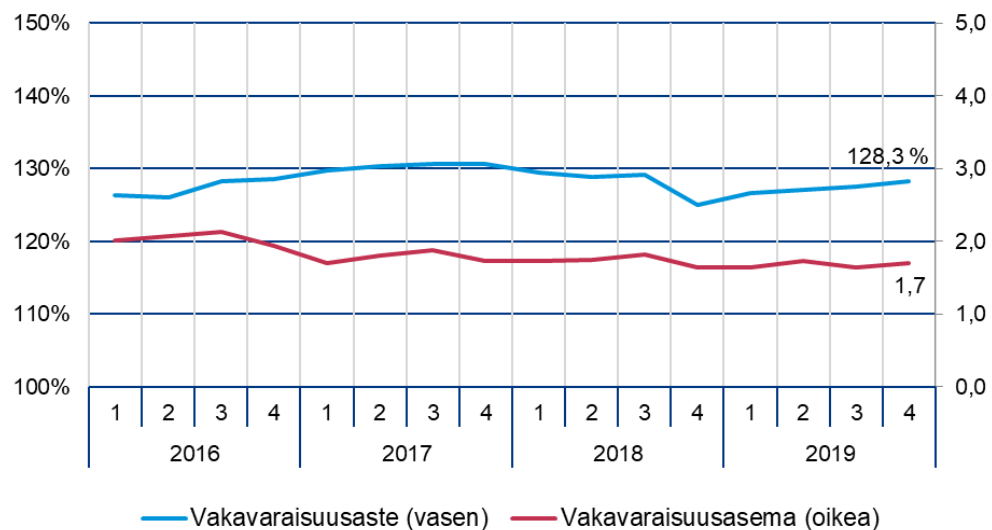

Lähde: Finanssivalvonta

* Kiinteä ja muuttuva lisöpääomavaatimus, O-SII- ja järjestelmäriskipuskurit

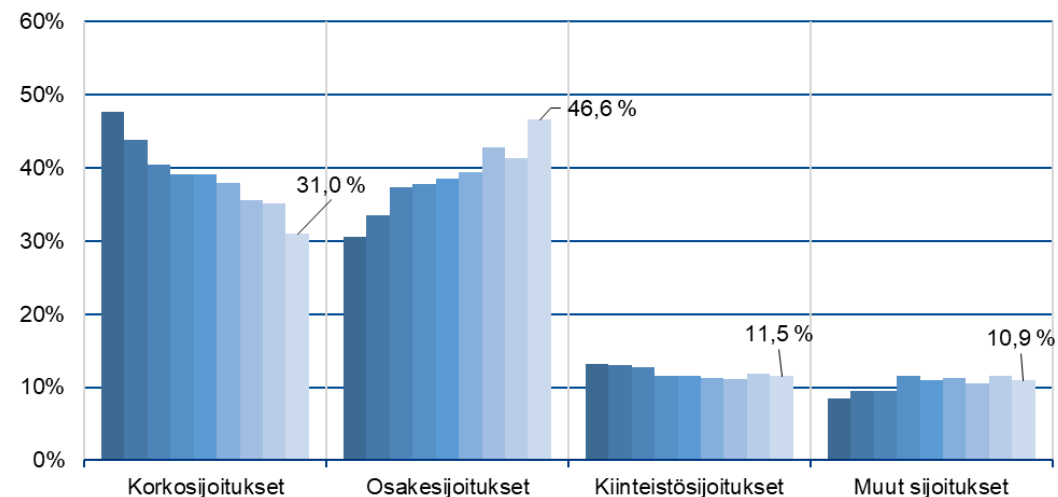
Eläkesektorin vakavaraisuusaste parani sijoitustuottojen myötä, mutta osakkeiden osuuden kasvu nosti riskejä (Q4/2019)

Vakavaraisuuden kehitys

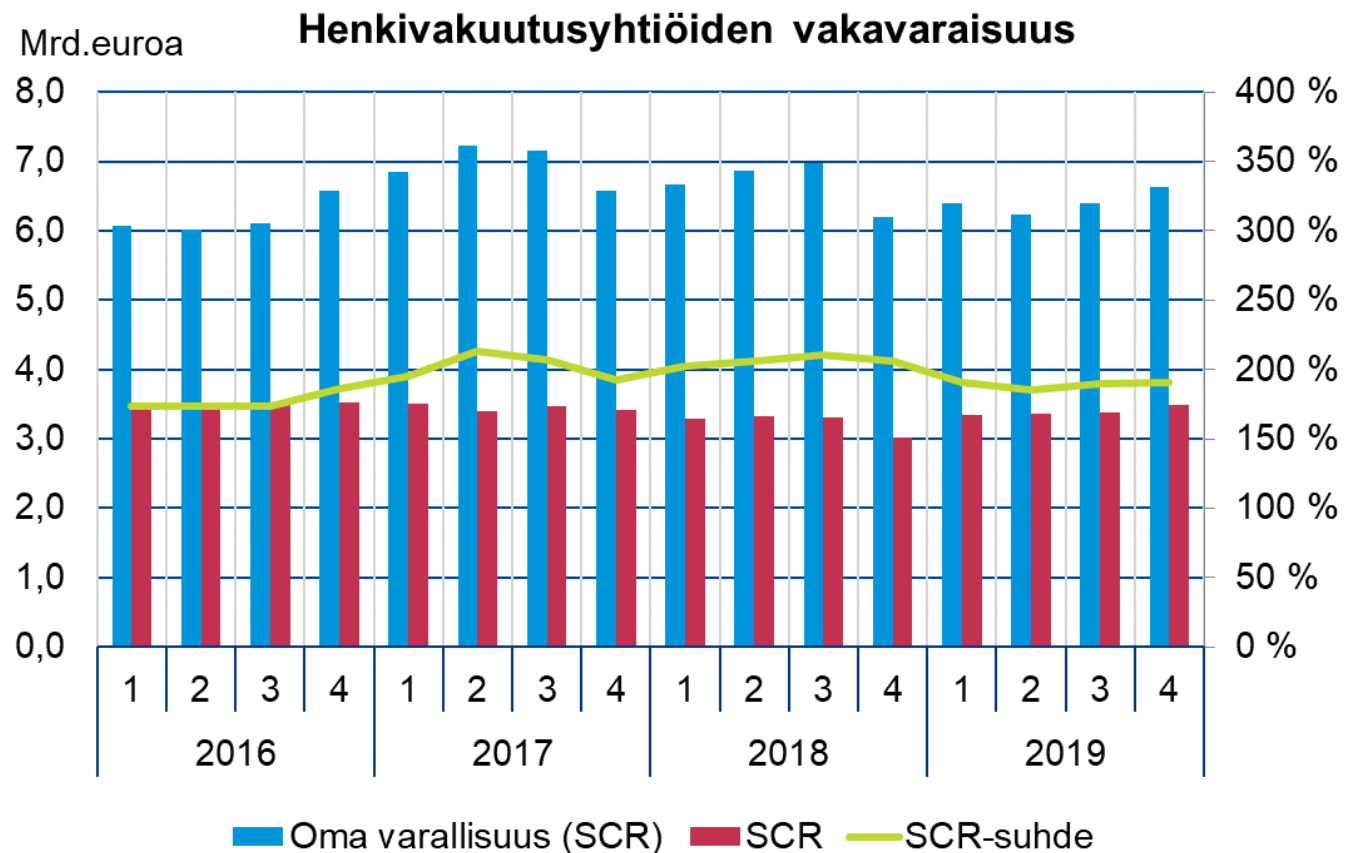
Lähde: Finanssivalvonta

Sijoitusjakauman kehitys 2011-2019

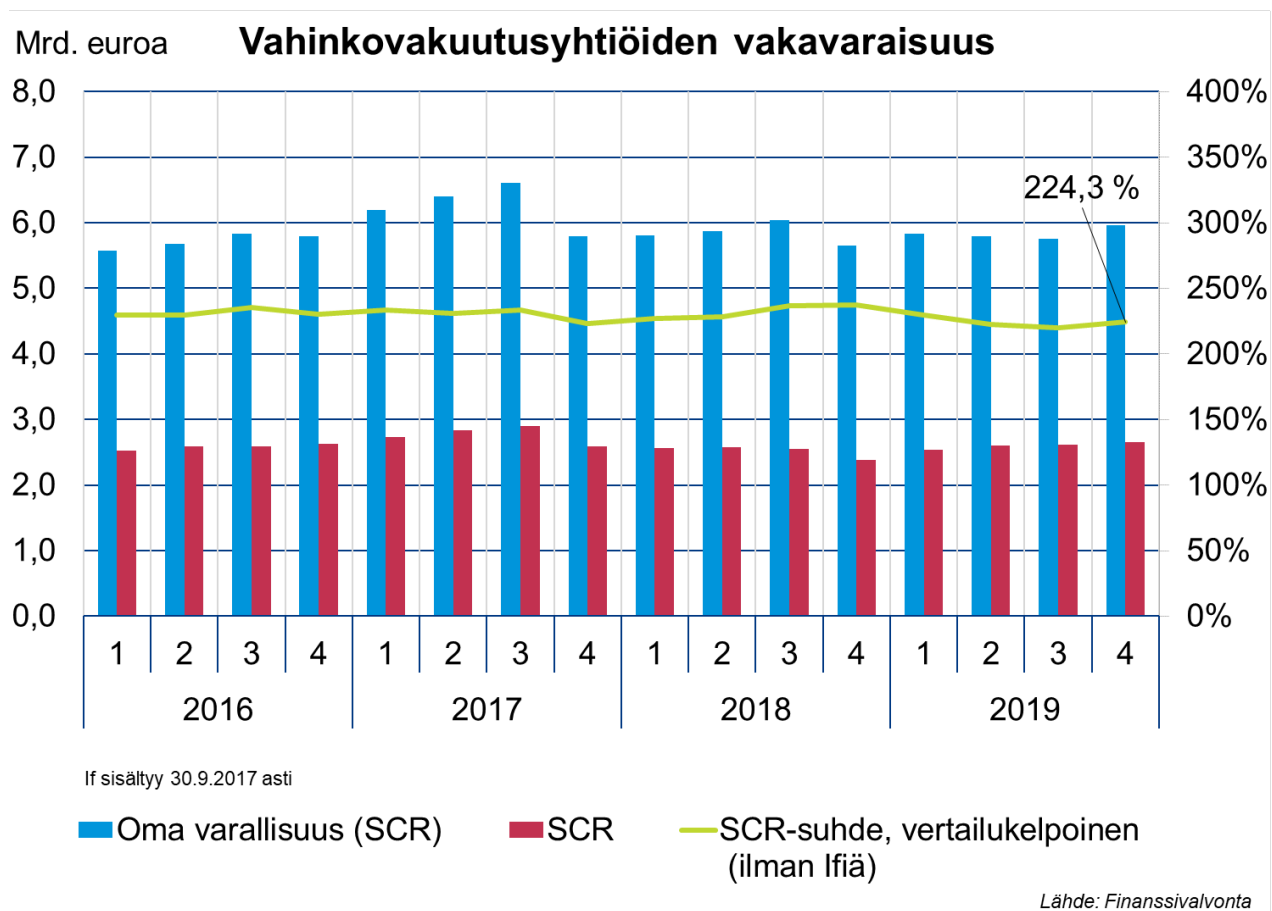
Lähde: Finanssivalvonta

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus heikentymisestä huolimatta hyvällä tasolla, antaa puskuria markkinahintojen laskulle (Q4/2019)

Lähde: Finanssivalvonta

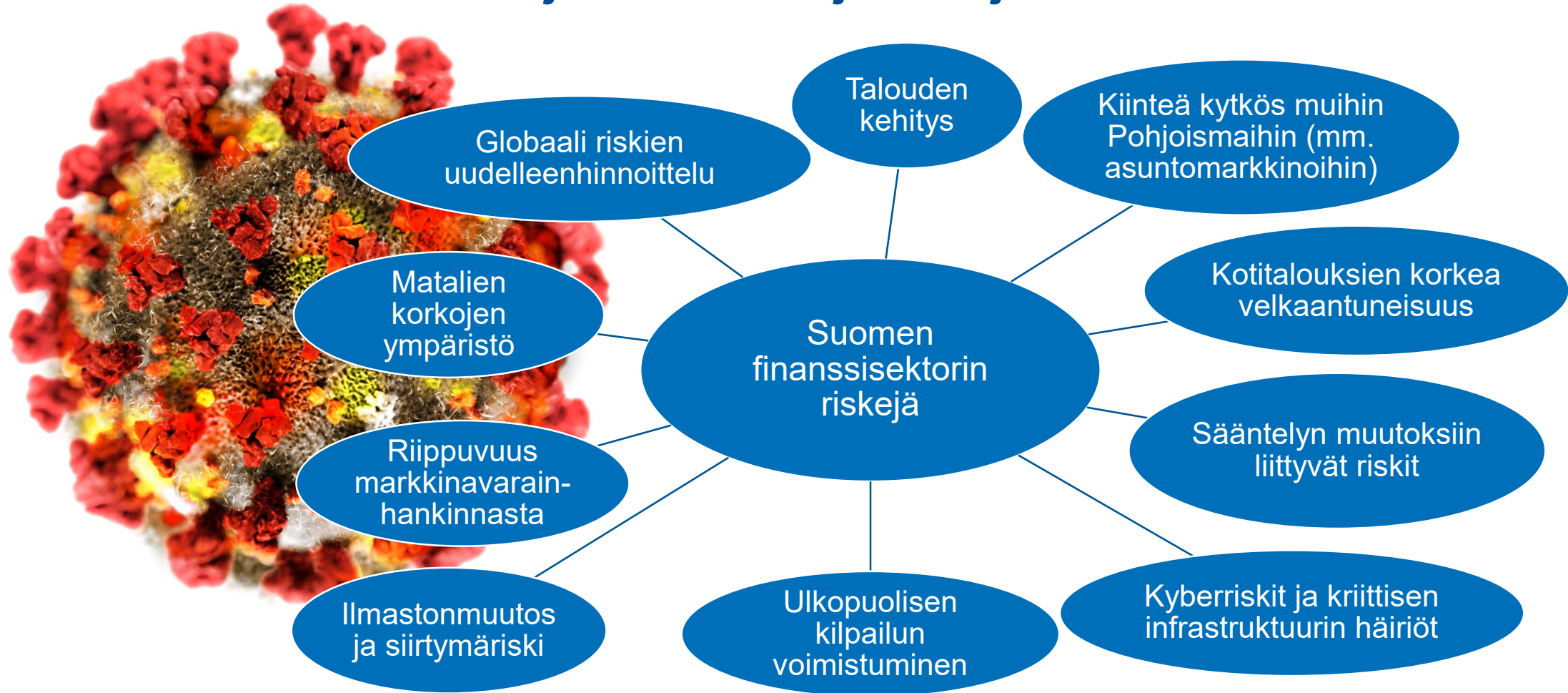
Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus pysyi hyvänä, antaa puskuria markkinahintojen laskulle (Q4/2019)

Koronaviruksen vaikutuksia finanssisektorille

Koronavirus voimistaa jo tunnistettuja riskejä finanssisektorille

Viruskuva: iStock

Koronaviruksen vaikutuskanavat finanssisektorille

Suorat vaikutuskanavat finanssimarkkinoiden kautta

- Osakkeet halpenevat
- Riskihinnoittelu voimistuu valtionlainoissa
- Muidenkin varallisuuserien arvostukset voivat alentua

Epäsuorat vaikutuskanavat tarjonta- ja kysyntäongelmien kärjistymisen ja talouskasvun supistumisen kautta

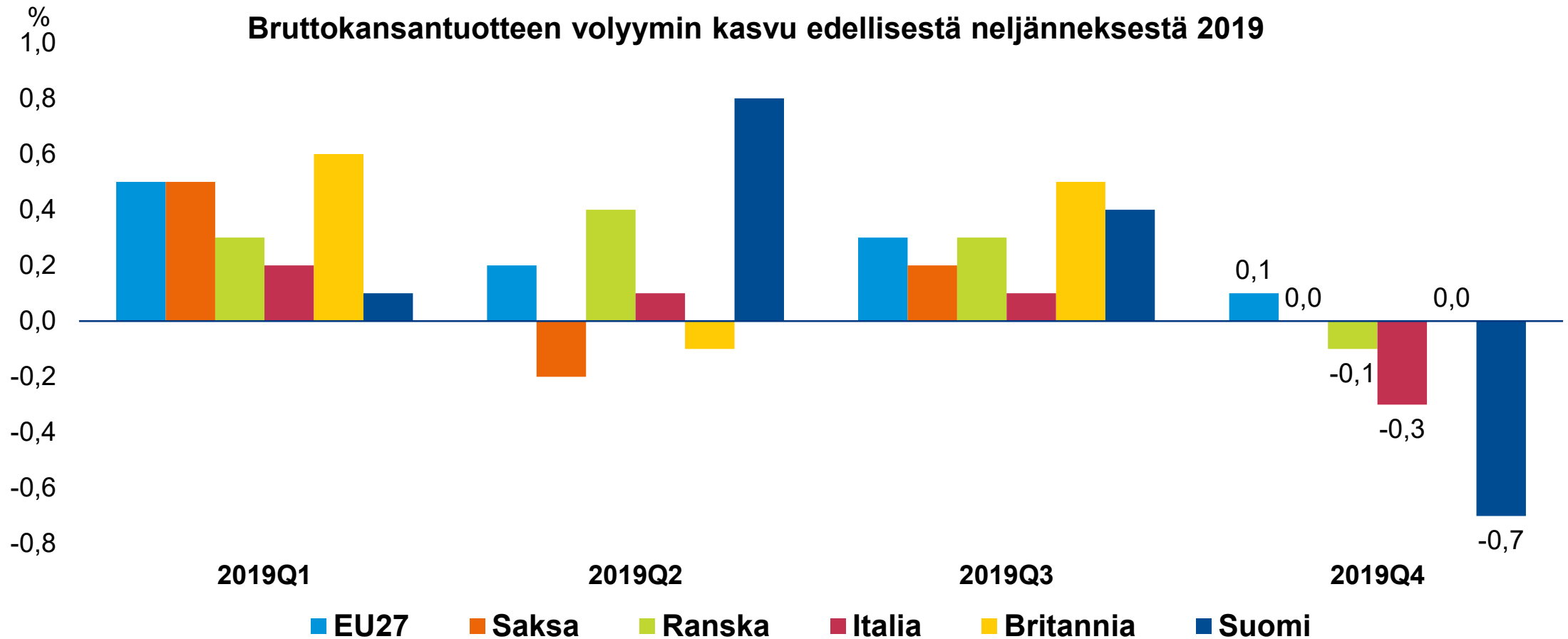
- Rahoituksen hinta yrityksille eriytyy
- Jotkut toimialat ajautuvat vaikeuksiin
- Asiakkaiden velanhoitokyky heikkenee
- Työttömyys voi nousta

Finanssisektori:

- ✓ Arvostustappiot lisääntyvät
- ✓ Jälleenrahoituksen hinta nousee ja saatavuus heikkenee
- ✓ Luottotappiot lisääntyvät
- ✓ Tulos heikkenee
- ✓ Vakavaraisuuspuskurit heikkenevät
- ✓ Finanssipalveluiden kysyntä heikkenee
- ✓ Luotontarjonta supistuu
- ✓ Vaikutukset vakuutussektorin korvauskehitykseen kaksisuuntaiset
- ✓ Alttius markkinahäiriöille kasvaa
- ✓ Rahastojen likviditeetti saattaa heiketä

Taloussympäristö haavoittuva jo ennen koronaepidemian puhkeamista

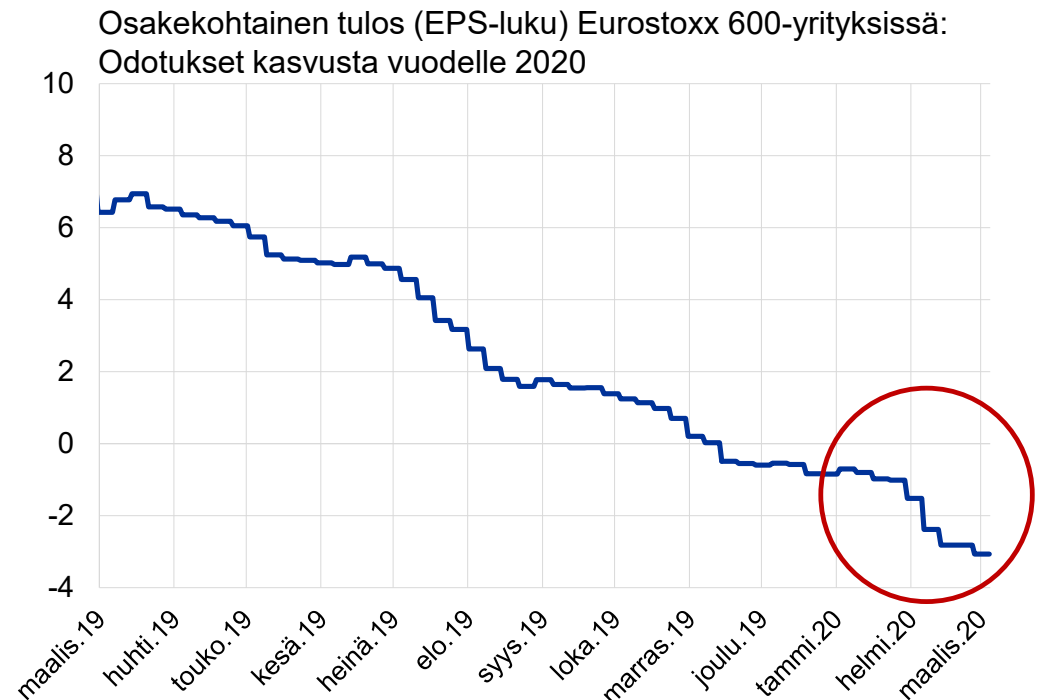

Lähde: Eurostat 14.2.2020 tiedot muista maista, Suomi 28.2.2020 Tilastokeskus

Koronaviruksen leviäminen uusi häiriö reaalitaloudelle

- Koronavirus vaikuttaa reaalitalouteen sekä tarjonta- että kysyntäkanavien kautta negatiivisesti.
- Tilanne on johtanut akuuttiin kassakriisiin useassa yrityksessä.
- Yritysten vuotta 2020 koskevat tulosodotukset ovat muuttuneet nopeasti negatiivisiksi.
- Kotitalouksien taloustilanne heikentymässä irtisanomisten ja lomautusten seurauksena.

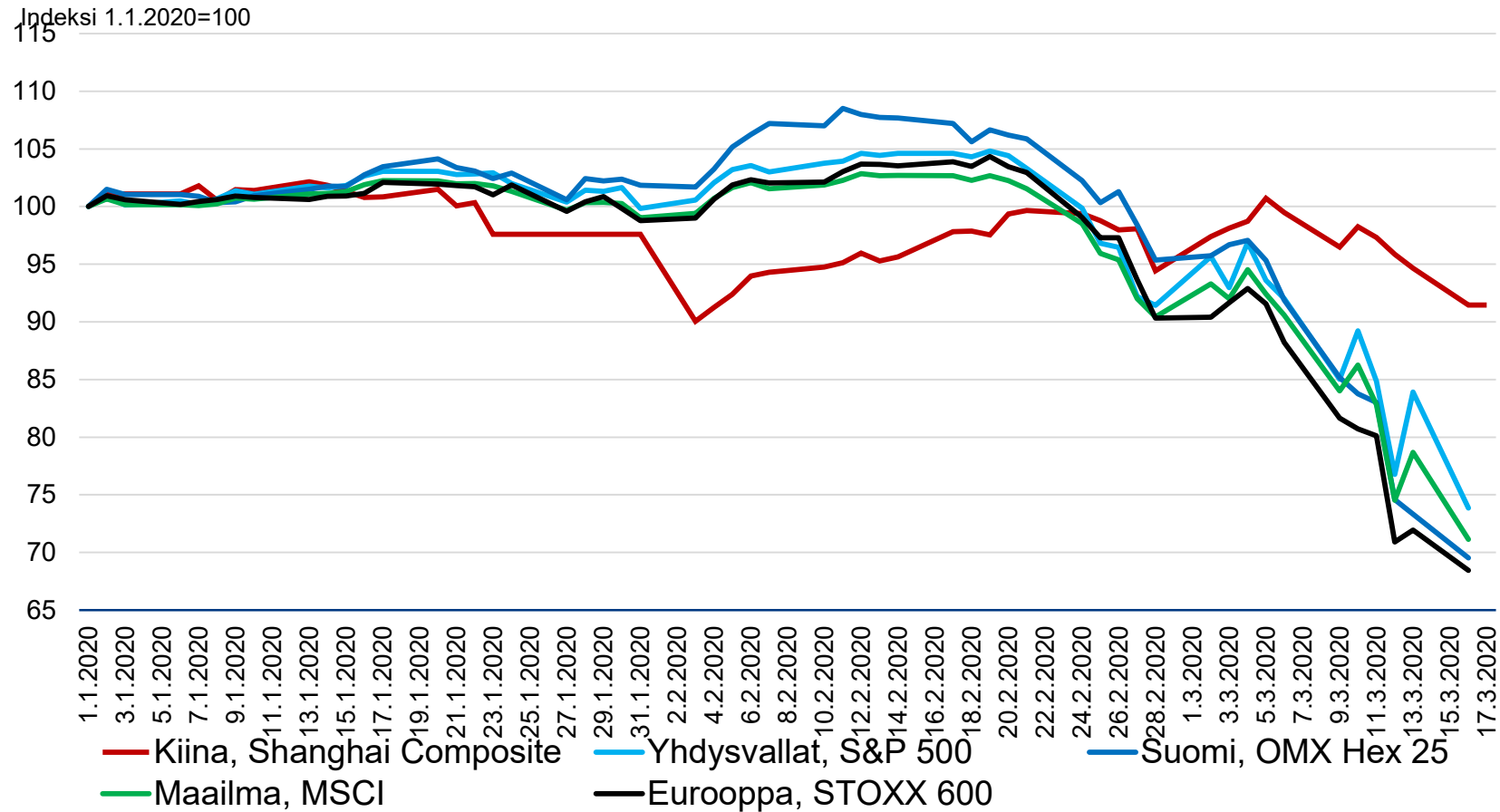
Yritysten tulosten kasvuodotukset heikentyneet merkittävästi koronaviruksen levittyä

Lähde: EKP / IBES Eikon

Koronaviruksella merkittävä negatiivinen vaikutus finanssimarkkinoilla

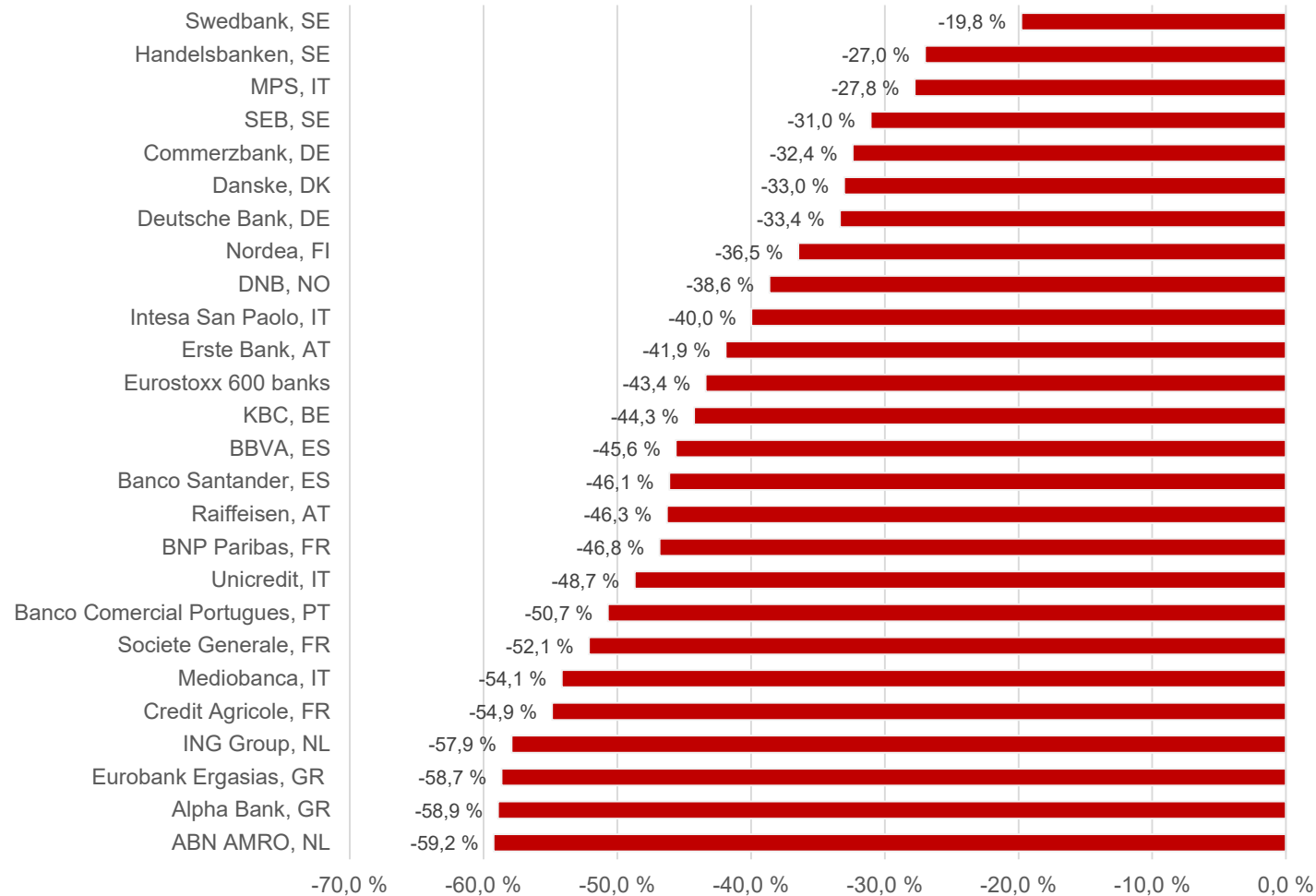
Osakekurssi-indeksejä 5 kpl 2020

Lähde: Macrobond, viimeinen havainto 16.3.2020, Shanghai Composite 17.3.2020

Pankkien osakkeiden arvosta hävinnyt yli 40 % vuoden alusta

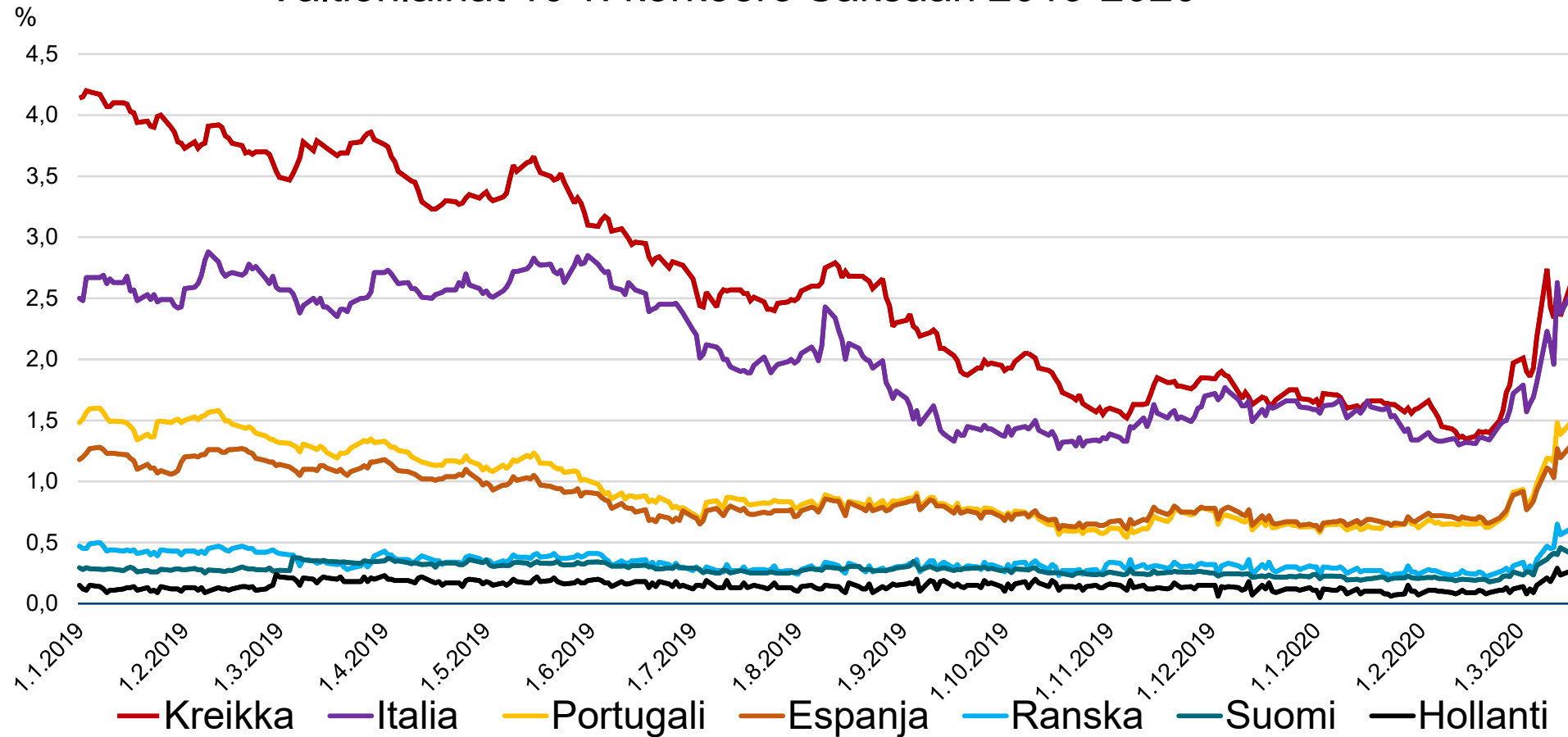
Osakekurssin muutos 1.1 – 16.3.2020

Lähde: Macrobond ja Bloomberg, viimeinen havainto 16.3.2020 keskipäivä

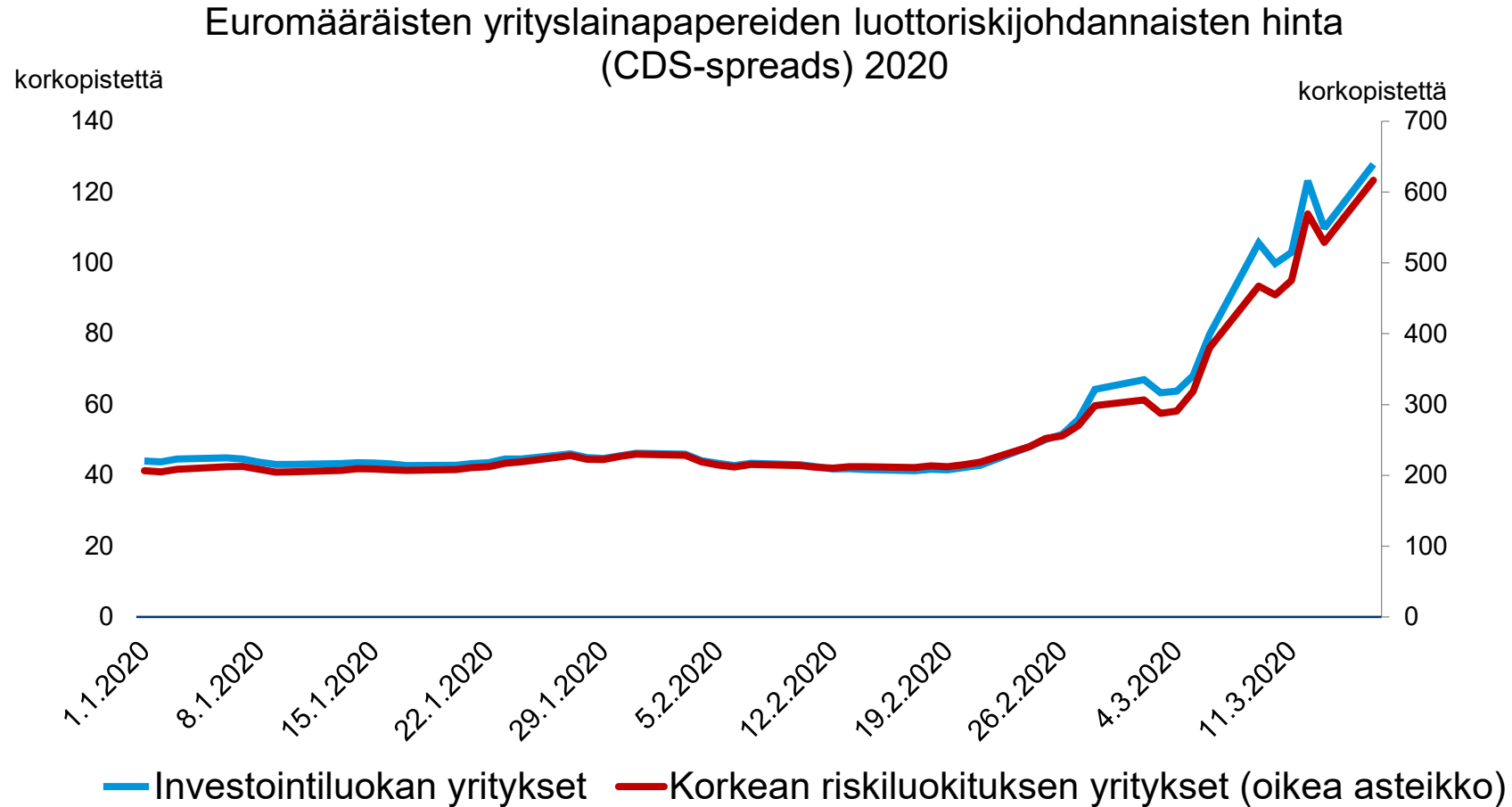
Myös valtionlainojen korkoerot ovat kasvaneet

Valtionlainat 10 v: korkoero Saksaan 2019-2020

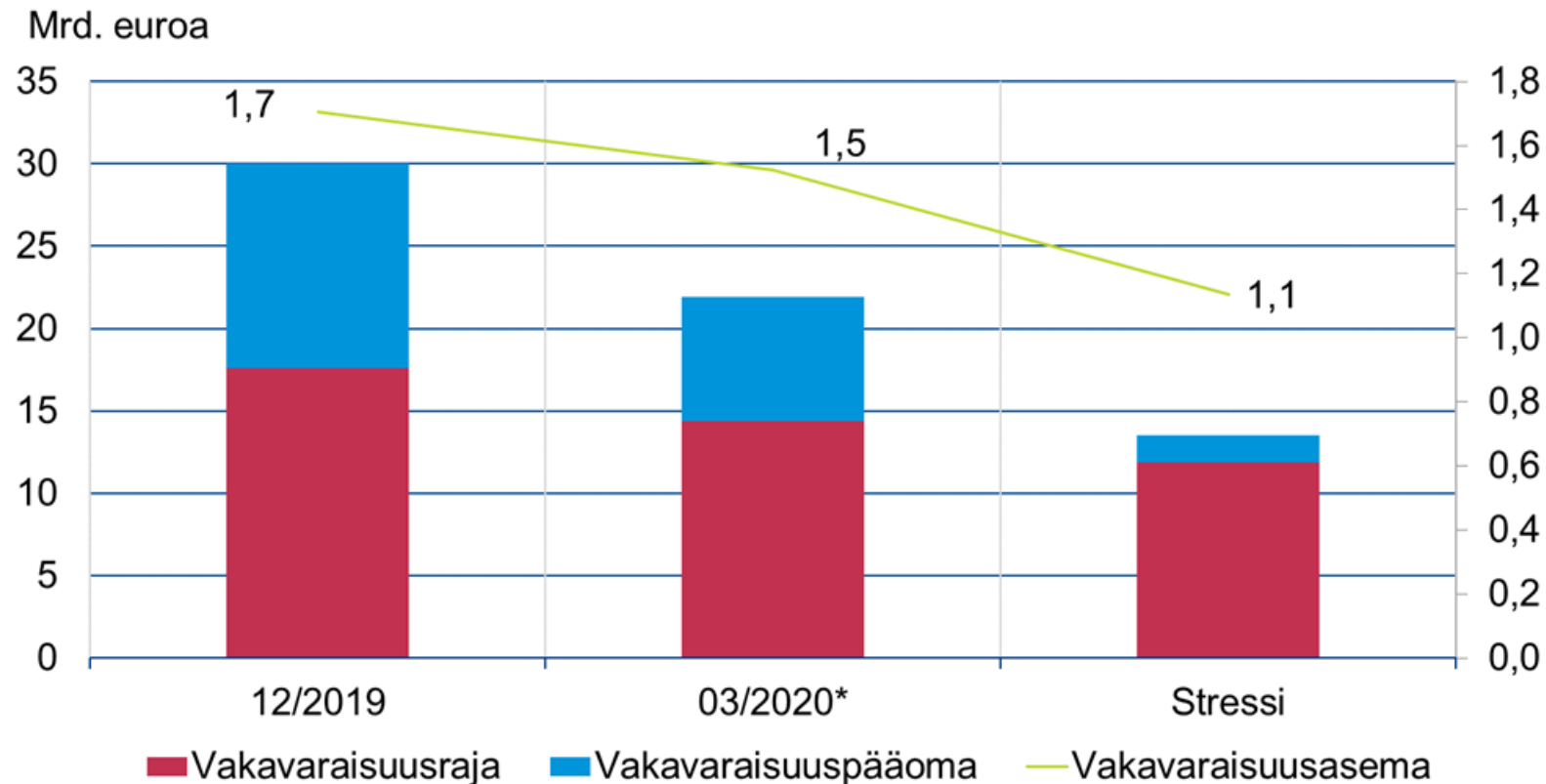
Lähde: Macrobond, viimeinen havainto 16.3.2020 keskipäivä

Yrityslainapapereiden luottoriskin hinta on noussut erittäin nopeasti ja paljon

Lähde: Bloomberg päivähavainnot, viimeinen havainto 16.3.2020 keskipäivä

Mitä markkinahintojen muutokset tarkoittavat? Eläkesektorin vakavaraisuusaseman arvioitu muutos

* Luvut on arvioitu markkinahintojen muutosten (31.12.2019-12.3.2020) perusteella

Lähde: Finanssivalvonta

Finanssivalvonta on selvittänyt valvottavien varautumista

- Finanssivalvonta on lähettänyt valvottavilleen kyselyn varautumissuunnitelmista.
 - Valvottavat ovat päivittäneet ajan tasalle jatkuvuussuunnitelmiaan ja sisäistä ohjeistustaan.
 - Tilanteen etenemistä seurataan valvottavien säännöllisesti kokoontuvissa työryhmissä.
 - Etätöitä tehdään runsaasti ja etäyhteyksien kapasiteettia on lisätty.
 - Valvottavat ovat tiedostaneet, että etäyhteyksien turvallisuuden varmistaminen on tärkeää. Lisäksi erilaiset kyberuhat (mm. koronavirukseen liittyvät huijaukset) saattavat lisääntyä.
 - Kriittisiä tehtäviä hoitavaa henkilöstöä on jaettu fyysisesti eri paikoissa sijaitseviin tiimeihin.
 - Valvottavat ovat selvittäneet myös palveluntuottajiensa varautumista.
 - Valvottavat ovat analysoineet riskikeskittymiä ja vaikutuksia niihin.

Markkinamyllerryksen vaikutuksia eri sektoreille

- Finanssivalvonnan arvion mukaan finanssimarkkinoilla vallitsevat sellaiset poikkeukselliset olosuhteet, joiden vuoksi työeläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuus uhkaa heiketä nopeasti ja merkittävästi.
 - Finanssivalvonta teki asiasta sääntelyn mukaisen ilmoituksen 13.3.
- Vahinko- ja henkivakuutussektorin vakavaraisuussuhteet ovat heikentyneet mm. osakkeiden ja yrityslainojen hintojen laskiessa sijoitusomaisuuden arvoja ja korkojen laskun kasvattaessa markkinaehtoisen vastuuvelan määrää.
 - Finanssivalvonta seuraa yhtiöiden vakavaraisuustilannetta normaalia tiheämmin.
- Pankkisektorin vakavaraisuuteen osakekurssien laskulla ei ole merkittävää suoraa tulosvaikutusta. Pankit analysoivat tällä hetkellä lainasalkkujaan tunnistaakseen asiakkaat, joihin liittyy tässä tilanteessa kasvanut luottotappioriski.
 - Finanssivalvonta seuraa yhteistyössä EKP:n kanssa suurimpien pankkien likviditeettitilannetta päivittäin.
- Finanssivalvonta on ollut yhteydessä suurimpiin rahastotoimijoihin siitä, miten markkinamuutokset vaikuttavat rahastojen kykyyn hoitaa lunastuksia.
 - Rahastoihin kohdistuvien lunastusten määrä on ollut kasvussa.
 - Sekä rahastojen arvonmääritys että rahastojen lunastukset on markkinatilanteesta huolimatta pääosin pystytty hoitamaan ilman ongelmia.

EKP:n pankkivalvonnan toimenpiteitä pankkien luotonmyöntökyvyn ylläpitämiseksi

- EKP:n pankkivalvonta tiedotti 12.3. käyttävänsä pankkisääntelyn mahdollistamia joustoja varmistaakseen, että pankit voivat jatkaa reaalityalouden rahoitusta koronaviruksen aiheuttamista talousvaikutuksista huolimatta.
- Toimenpiteet:
 - Pankit voivat joustaa tietyistä lisäpääoma- ja likviditeettivaatimuksista. Nämä vaatimukset on tarkoitettukin puskuriksi huonompia aikoja varten.
 - EKP harkitsee pankkikohtaisesti, voiko joitain valvontatoimenpiteitä (esim. tarkastuksia) lykätä ja joidenkin raportointien määräaikoja pidentää.
- Euroopan pankkiviranomainen EBA on päättänyt lykätä tämän vuoden stressitestiä vuodella.
- Finanssivalvonta soveltaa samoja periaatteita suorassa valvonnassaan oleville pankeille.

ESMA tiukentaa lyhyiden positioiden raportointivelvoitetta

- ESMA päätti tiukentaa raportointivaatimuksia 16.3.2020 siten, että aiempaa pienemmät lyhyeksimyntipositiot tulee raportoida kansallisille valvojille.
 - Tavoitteena on, että kansalliset valvojat ja ESMA saavat poikkeuksellisessa markkinatilanteessa entistä paremman kokonaiskuvan markkinoiden toimivuudesta ja pystyvät arvioimaan mahdollisten muiden toimenpiteiden tarvetta.
- Finanssivalvonnalla ja ESMAlla on tietyin edellytyksin myös mahdollisuus kieltää lyhyeksimynti tilapäisesti. Tällaisia kielloja ei ole Suomessa tai koko Euroopan laajuisesti toistaiseksi tehty.
 - Italiassa ja Espanjassa oli viime perjantaina voimassa yhden vuorokauden tilapäinen kiello ja tänään on vastaava voimassa Ranskassa, Belgiassa ja Italiassa usean osakkeen osalta.

Viranomaistoimien tärkeimmät tavoitteet kriisin pehmentämiseksi

- Yritys- ja kotitalousluototuksen jatkuminen mahdollisimman häiriöttömästi.
 - Kannustamme pankkeja hyödyntämään vakavaraisuus- ja likviditeettipuskureita yritys- ja kotitalousluototukseen.
 - Finanssivalvonnan johtokunta on käynnistänyt työn kansallisen päätöksenteon piiriin kuuluvien pääomavaatimusten tason pikaiseksi tarkistamiseksi.
 - Mahdollisia huojennuksia ei tule käyttää voitonjakoon eikä tulospalkkioihin.
- Finanssipalvelujen jatkuvuuden varmistaminen.
- Arvopaperimarkkinoiden häiriöttömän toiminnan tukeminen.

Kulutusluottojen myöntämiskäytännöt

Finanssivalvonta tutki kulutusluottojen luottoriskitasoa

- Finanssivalvonta teki 2019 teema-arvion kulutusluotoista.
- Tavoite oli selvittää
 - luottolaitosten myöntämien vakuudettomien kulutusluottojen luottoriskitasoa.
 - mahdollisia eroja ulkomaisten ja kotimaisten toimijoiden riskinottohalukkuudessa.
 - kuinka luottolaitokset noudattavat luotonmyönnössään kuluttajansuojalain (38/1978) asettamia vaatimuksia asiakkaan luottokelpoisuuden arvioinnista.
- Teema-arvio on jatkoa vuoden 2018 kulutusluottoselvitykseen, jossa havaittiin puutteita sääntelyn noudattamisessa erityisesti rajan yli luottoja myöntävillä.
- Osallistujiksi valittiin suurimmat Suomessa vakuudettomia kulutusluottoja myöntävistä ulkomaisista toimijoista sekä referenssiryhmäksi muutama suomalainen toimija.
 - Finanssivalvonta valvoo valittujen toimijoiden menettelytapoja Suomessa.
 - Mukana ei ollut ns. pikavippiyrityksiä.

Kulutusluottoja on myönnetty asiakkaille, jotka suurella todennäköisyydellä joutuvat maksuvaikeuksiin

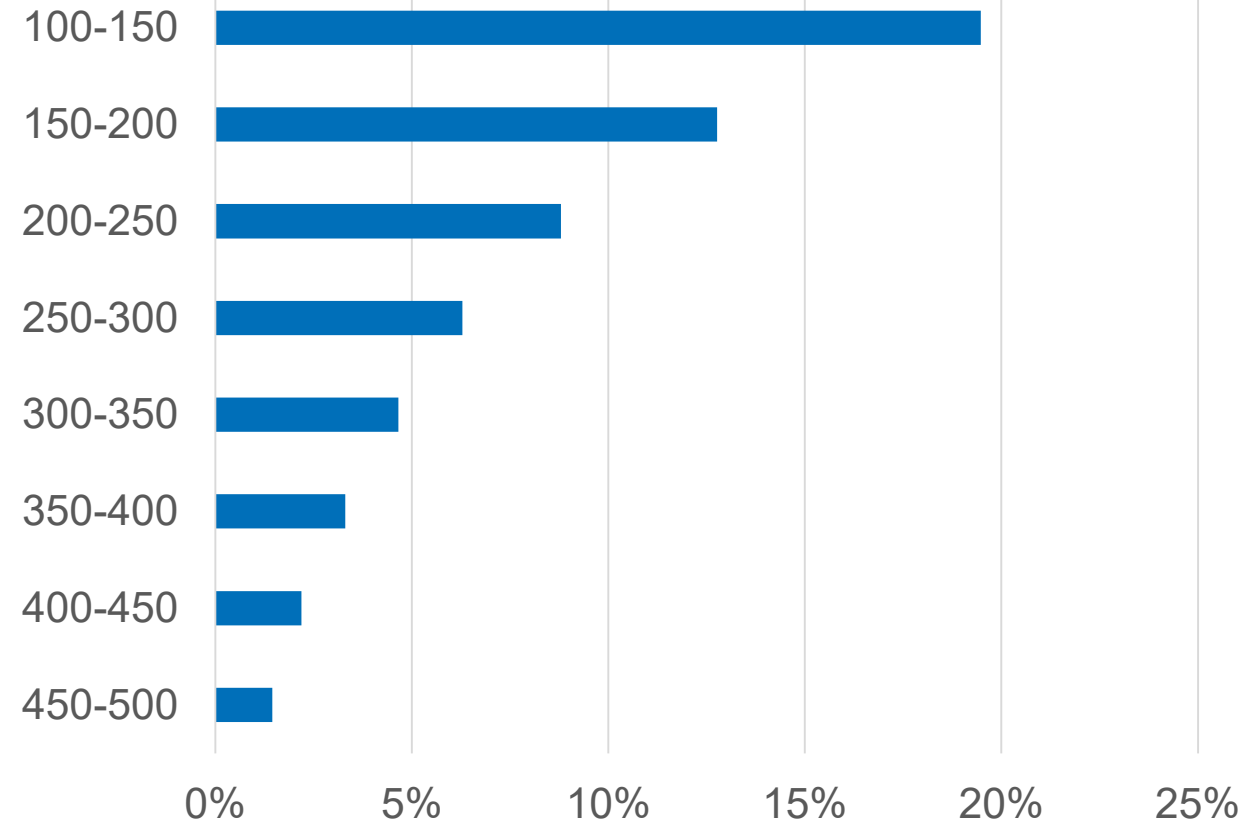
- Kulutusluottojen teema-arvion merkittävin havainto: kolme toimijaa tutkituista yhdeksästä myöntävät luottoja, vaikka luottosopimuksesta johtuvat velvoitteet liian suurella todennäköisyydellä jäävät täyttämättä.
 - KSL 7:16 a § Luoton myöntäminen: Luotonantaja saa myöntää luoton kuluttajalle ainoastaan, jos tämän luottokelpoisuuden arviointi osoittaa, että luottosopimuksesta johtuvat velvoitteet todennäköisesti täytetään luottosopimuksessa edellytetyllä tavalla.
- Osalla toimijoista
 - luottokriteerit löysentyneet.
 - ongelmaluottojen osuus suuri.
 - luottopäätösmallien kyky erotella hyvät maksajat huonoista heikko.
 - luottojen keskikoko kasvanut selvästi

Havainnollistava esimerkki riskiluokittelusta

- Pankkien luotonmyöntö perustuu asiakkaan luottoriskiä mittaavaan pisteytykseen luotonmyöntöhetkellä.
 - Pisteet ennustavat tulevia maksuviiveitä.
 - Jos pisteet ovat tarpeeksi korkeat, asiakkaalle myönnetään luotto.
 - Korkeimman riskin asiakkaita luoton saaneista ovat ne, jotka juuri ja juuri ylittävät luotonmyöntäjän asettaman pisterajan (esimerkkikuvan ylin sininen palkki).
- Asiakkaat on jaoteltu luotonmyöntöhetken riskipisteiden mukaan alimmista pisteistä ylimpiin. Mitä vähemmän asiakas saa pisteitä luotonmyöntöhetkellä, sitä todennäköisemmin luottoon tulee maksuviiveitä.

Riskipisteet luotonmyöntöhetkellä

0-100 luottoa ei myönnetä

Niiden asiakkaiden osuus, joille tullut maksuviiveitä

Finanssivalvonta edellyttää puutteiden korjaamista

- Useiden toimijoiden riskinottohalu on ollut liian korkea.
 - Luottoa on myönnetty asiakasryhmille, joiden sisällä jopa puolelle aiheutuu myöhemmin luottosopimuksen aikana maksuviiveitä.
- Teema-arvion johdosta tehdyt toimenpiteet:
 - Yhteydenotto toimijoihin, joilla oli eniten puutteita
 - Toimijaa koskevien havaintojen läpikäynti
 - Vaatimus toimenpiteistä puutteiden korjaamiseksi

Sivuliikkeiden ja rajan yli toimivien toimijoiden valvonta Suomessa:

- Havaitessaan puutteita Finanssivalvonta voi kehottaa ulkomaista toimijaa korjaamaan puutteet määräajassa.
- Jos kehotusta ei noudateta, Finanssivalvonnan on ilmoitettava asiasta valvottavan kotivaltion valvontaviranomaiselle.
- Jos kotivaltion valvontaviranomaisen toimenpiteet osoittautuvat riittämättömiksi, Finanssivalvonta voi määrätä seuraamuksen.
- Mahdolliset seuraamukset riippuvat esimerkiksi toimijan ja toimiluvan tyypistä.
- Seuraamukset määrätään aina erillisen prosessin tuloksena.
- Vasta mahdollisen seuraamuksen yhteydessä Finanssivalvonta julkistaa toimijan nimen.

Rahanpesun riskiarvio

Finanssivalvonta arvioi toimialoille ominaiset rahanpesun riskit

- Julkaistu arvio siitä, mikä on yleisellä tasolla Finanssivalvonnan valvonnan piiriin kuuluvien eri toimialojen riski tulla hyväksikäytetyksi rahanpesussa.
- Arviossa otetaan huomioon aloilla tyypillisesti tarjottavat tuotteet ja palvelut.
- Arvio ottaa huomioon ylikansalliset riskit, mutta painottaa Suomessa havaittuja rahanpesutapoja.
- Arviossa ei oteta kantaa yksittäisiin valvottaviin liittyviin riskeihin tai riskienhallintakeinoihin.
- Arvioissa ei oteta kantaa terrorismin rahoittamisen riskeihin. Ne arvioidaan myöhemmin.

Fivan arvio: Maksupalveluita tarjoavilla toimijoilla on suurin riski tulla hyväksikäytetyiksi rahanpesussa

Tuotteet ja palvelut
Maksutilit
Käteispalvelut (käteisnostot ja -panot)
Rahankäily
Maksupalvelut (pl.maksutilit ja rahankäily)
Virtuaalivaluuttapalvelut
Valuutanvaihto
Sähköraha (e-money)
Asuntoluotot ja muut korkeavakuudelliset lainat
Talokierokäily
Private banking -palvelut
Sijoituspalvelut (ml. rahastot)
Yrityspankkikäily (ml. luotot)
Henkivakuutus
Joukkorahoitus
Vahinkovakuutukset
Kuluttajaluotot

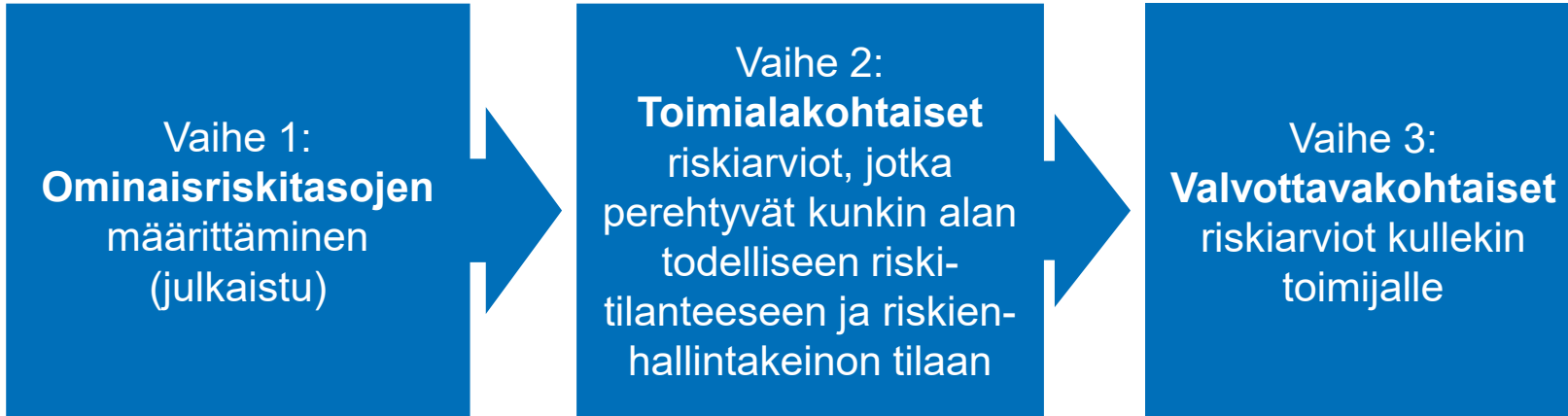
Asteikko
Very significant risk
Significant risk
Moderately Significant risk
Less significant risk

- Käytetään Euroopan pankkivalvontaviranomaisen (EBA) asteikkoa
- Otettu huomioon kaikki EU:n ylikansallisen riskiarvion (SNRA) mainitseman finanssisektorin tuotteet ja palvelut

Toimiala	Ilmoitusvelvollisten määrä (30.1.2020)
Maksupalveluntarjoajat (pl. rahankäily)	47
Rahankäilyttäjät (pl. muut maksupalvelut)	11
Virtuaalivaluuttapalveluntarjoajat	5
Talutuspankit	222
Muut luottolaitokset	19
Sijoituspalveluntarjoajat	56
Rahastoyhtiöt	36
Joukkorahoitusyhtiöt	11
Vaihtoehtorahastonhoitajat	119
Henkivakuutusyhtiöt	10
Vahinkovakuutusyhtiöt	34
Asuntoluotonvälittäjät	2

Riskiarvion seuraavat vaiheet ja valvonnan kohdentaminen

Riskiarvio ohjaa valvonnan kohdentamisessa – erityinen huomio keskittyy korkean riskin toimialoihin:

- maksupalvelun tarjoajat
- rahanvälittäjät
- virtuaalivaluuttatoimijat

Pankkien osalta rahanpesun estämisen käytäntöjä valvotaan jatkuvasti

Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion päivitys 2020

- Vetovastuu valtiovarainministeriöllä ja sisäministeriöllä
- Finanssivalvonta osallistuu riskiarviotyöryhmän työhön ja päivittää oman riskiarvionsa kansallisen riskiarvion perusteella.
- Terrorismin rahoittamisen ominaisriskiarviota työstedään kansallisen riskiarvion rinnalla.

Kestävyyseriskit finanssisektorilla: uusi sääntely ja Finanssivalvonnan rooli

Kestävyyssajattelun läpimurto finanssialalla

- Kestävyyssajattelu on tullut osaksi finanssialaa.
 - Kestävien sijoitustuotteiden- ja palveluiden tarjonta on muutamassa vuodessa kasvanut huomattavasti.
 - Käsitteistö – vihreä, kestävä, vastuullinen – ollut monenkirjavaa, asiakkaille tilanne on ollut sekava ja myös viherpesua on esiintynyt Euroopassa.
 - Kestävyyssriskien huomiointi on ollut puutteellista finanssialalla.
- Komission kestävä rahoituksen toimintasuunnitelma (03/2018) esitteli laajan kestävä rahoitukseen liittyvän sääntelykokonaisuuden:
 - Kestävyyssriskien huomiointi kaikilla finanssisektoreilla
 - Asiakasinformaation selkiyttäminen ja laadun parantaminen
 - Keskeisin sääntely koskee tiedonantovelvoitteita ja ympäristön kannalta kestävä toiminnan määritelmää

Tiedonantovelvoitteet ja taksonomia

- Viime vuonna EU sai poliittisen sovun kahdessa finanssisektorin kannalta merkittävässä, tiiviisti toisiinsa liittyvästä sääntelyhankkeessa:
 1. **Tiedonantovelvoite** täsmentää, mitä kestävyystietoja rahoitusmarkkinatoimijoiden tulee kertoa asiakkaille.
 2. **Taksonomia** määrittelee, mitä taloudellisia toimia voidaan pitää ympäristön kannalta kestävinä tai vihreinä.
- Sääntelyhankkeet selkiyttävät kenttää:
 - Vain taksonomian mukaisia taloudellisia toimia voidaan jatkossa markkinoida ympäristön kannalta kestävinä.
 - Sijoittajan saama informaatio selkeytyy ja yhdenmukaistuu, ja samalla vertailtavuus helpottuu.
 - Viherpesun riski pienenee.
 - Luovat pohjan ympäristön kannalta kestävien sijoitusten valtavirtaistumiselle.

Finanssivalvonta valvoo kestävyysriskien hallintaa sekä informaatiota

- Finanssilaitosten tulee huomioida kestävyysriskit riskienhallinnassaan: ilmastonmuutos muodostaa finanssimarkkinalle uuden systeemisen riskin.
 - esimerkiksi ilmastoskenaariot tulevat yleistymään valvojien tekemissä stressitesteissä.
- Sijoituspalveluiden ja -tuotteiden tarjontaan liittyvä valvonta kattaa jatkossa myös kestävyystekijät:
 - asiakkaan halu sijoittaa kestäväällä tavalla tulee kartoittaa,
 - riskeistä tulee kertoa ja
 - vihreän täytyy olla myös sääntelyn mukaan vihreää

Valvoja ei puutu sijoituskohteisiin, mutta valvoo, että niihin liittyvät riskit kartoitetaan ja huomioidaan – myös ilmastonmuutoksen osalta.

Finanssivalvonnan toimintakertomus 2019 julkaistu 16.3.2020

<https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/toimintakertomukset/>

